

CU onderschat negatieve gevolgen Grexit

10-12-2012 07:20

„Een zorgelijk punt is de Griekse werkloosheid.” Foto: demonstranten vrijdag 7 december bij het ministerie van Arbeid in de Griekse hoofdstad Athene. beeld EPA

Anders dan een recent rapport van de ChristenUnie suggereert, doet een vertrek van Griekenland uit de eurozone meer kwaad dan goed, meent Raymond Gradus.

Toen oud-minister van Financiën Gerrit Zalm onlangs in een tv-programma werd gevraagd of een exit van Griekenland ("Grexit") wenselijk is, gebruikte hij een mooie beeldspraak. Hij verwees naar een bekende liedje van drs P., "Trojka hier, trojka daar!" In dit lied reist een familie met een arrenslee door de Russische toendra, achternagezeten door een groep hongerige wolven. De vader moet het besluit nemen om een kind te offeren om de honger van de dieren te stillen. Maar de weg is nog lang, anderen volgen. Uiteindelijk verliest de bedenker met de kerktoren in zicht door een vreugdesprong zijn evenwicht en wordt ook hij alsnog verslonden. Zalm gelooft dus niet dat een Grexit te managen is en dat de discussie ogenblikkelijk zal gaan over Spanje, Italië, Ierland en na hun exit vervolgens onze zuiderburen en uiteindelijk ook Europa. Nu bevat het rapport van de ChristenUnie-economen de nodige mitsen en maren. Met een gevoel van understatement wordt gesteld dat het belangrijkste nadeel van een Grexit het gevaar van besmetting naar andere Zuid-Europese landen is. Ook zou volgens het CU-rapport Griekenland langjarig ondersteund moeten worden en dienen Griekse leningen afgestempeld te worden.

Beperkte winst

CU-leider Arie Slob wuifde de problemen van een Grexit weg en stelde dat de gevolgen beperkt zijn. In mijn ogen moeten deze echter niet onderschat worden. De gevolgen zullen in ieder geval zijn: een grote kapitaalvlucht uit Griekenland, een volledige instorting van de Griekse bankensector en een langdurig juridisch getouwtrek over de munt waarin de Griekse schulden moeten worden terugbetaald.

Maar ook de bredere vertrouwenseffecten moeten naar mijn oordeel niet ondergewaardeerd worden. In economische modellen worden dergelijke vertrouwenseffecten stelselmatig onderschat. Ze zullen leiden tot terughoudendheid in investeringen, het aannemen van mensen en het doen van bestedingen. De manier waarop het omvallen van Lehman Brothers eerder heeft doorgewerkt, laat dat zien.

Volgens het CU-rapport is het grote voordeel van een Grexit dat Griekenland weer een eigen wisselkoers heeft en daarmee een concurrentievoordeel kan behalen. Menig econoom betwijfelt dit echter. Misschien dat Griekenland een korte tijd een concurrentievoordeel heeft, maar dit voordeel zal snel verdampen door een hoge inflatie. Van de effecten van het concurrentievoordeel moet men zich bovendien geen grote voorstelling maken, want het Griekse exportpakket is beperkt.

Wel zal de Griekse import fors duurder worden en zal het land dus nog verder in armoede worden gestort. Bij een eigen munt zal er een hoge inflatie ontstaan doordat onder publieke druk de ingezette economische hervormingen en de sanering van de overheidsfinanciën worden stopgezet. Het land gaat op de oude voet

verder, zakt in steeds diepere armoede weg en moet vrezen voor het voortbestaan van zijn democratie. Ook geen prettig vooruitzicht voor de rest van Europa.

Geldkraan dicht

Betekent dit dan dat we moeten doormodderen met Griekenland en een scenario met pappen en nathouden onafwendbaar is? Integendeel, Griekenland zal hervormingen moeten doorvoeren en zijn verplichtingen na moeten komen. Als het dat niet doet, zal als ultieme remedie de geldkraan worden dichtgedraaid. De euro kan als betaalmiddel overeind blijven, maar de Griekse overheid wordt gedwongen door middel van een "cold turkey"-scenario orde op zaken te stellen.

Ook van dit scenario zijn de gevolgen niet mals. Griekenland kan zijn verplichtingen niet meer nakomen en uitstel bij het aflossen van zijn schulden of zelfs afstempeling is onafwendbaar. Het gevolg van dit scenario voor Griekenland is wel dat het tekort slinkt. Omdat rentebetalingen worden opgeschort, blijft alleen het primaire tekort nog over. Het overblijvende tekort zou dan grotendeels gedicht kunnen worden door het inkrimpen van de overheidsuitgaven, bij voorkeur vooral door het ontslaan van ambtenaren. Niet moet worden uitgesloten dat deze keuze wordt vermeden en uiteindelijk de ouderen met een klein pensioen de dupe worden.

Zorgelijk

Daarom hoop ik dat het dichtdraaien van de geldkraan niet nodig is en dat de Griekse regering erin slaagt orde op zaken te stellen. Zeker, er moet nog veel gebeuren en met name de belastingmoraal moet verbeterd worden. Het blijft zorgelijk dat een Griekse klokkenluider wordt aangepakt, terwijl men tijd en aandacht beter kan besteden aan het binnenhalen van belastingen en het voorkomen dat rijke Grieken hun gelden wegsluizen. Dit neemt niet weg dat er inmiddels wel de nodige maatregelen worden genomen. De pensioenleeftijd gaat in één klap naar 65 en zelfs hoger, en lonen worden soms met ruim 30 procent gekort.

Een ander zorgelijk punt is de Griekse werkloosheid, waarbij de jeugdwerkloosheid de 50 procent lijkt te passeren. Als het gaat om hulp vanuit Europa zou die zich daarop moeten concentreren. Voorkomen moet worden dat een generatie in Griekenland wordt afgeschreven en steeds verder in armoede wegzakt. Waar nu schoorvoetend de weg omhoog wordt gevonden, is het niet behulpzaam dat de ChristenUnie de discussie over uittreding van Griekenland opnieuw opent, in plaats van de Grieken nu echt de helpende hand te bieden, bijvoorbeeld bij het innen van belastingen.

De auteur is directeur van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA en hoogleraar aan de Vrije Universiteit.